BUTLLETÍ
arxiv@nd
2023 / 0036

02 Presentació
La Llei de transparència i les seves implicacions a l'Àrea d'Arxius i al patrimoni

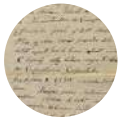

03 Notícies
L'accés i la consulta de la documentació. Estadístiques del 2022
Pla de digitalització i conservació de l'Arxiu Nacional
Col·laboració de l'Arxiu Nacional amb l'exposició de bruixeria
Dia mundial del patrimoni audiovisual
Treball de recerca sobre el fons documental de casa Cintet
L'Arxiu a les xarxes
El relat històric d'Andorra
Taller de fonts històriques a batxillerat
Visita dels usuaris de la Fundació Crèdit Andorrà

09 On és?
Novetats bibliogràfiques

10 Sabíeu què...?
Anecdotari – el primer reglament de circulació d'Andorra (1938)

11 Nous fons ingressats
A destacar
Publicació de fotografies *Andorra Desapareguda*

12 Col·laboracions
Jordi Guillamet Anton, Llicenciat en història medieval

13 Passatemps
Relaciona els noms amb els cognoms

Dipòsit Legal: AND485-2005

ARXIU NACIONAL D'ANDORRA
Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
Principat d'Andorra

arxiu_nacional_andorra@govern.ad
https://www.cultura.ad/arxius

Consell de redacció:
Lidia Arbués
Virginia Castillo
Cèlia Realp

Presentació

La Llei de transparència i les seves implicacions a l'Àrea d'Arxius i al patrimoni

Al desembre del 2021 s'aprova la Llei 33/2021, del 2 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i govern obert amb la finalitat de desenvolupar el principi de transparència a través de l'establiment d'obligacions de publicitat activa a càrrec de les administracions i entitats públiques, mitjançant el reconeixement del dret d'accés a la informació pública (alhora, es determinen els supòsits taxats en què es pot declarar una informació com a reservada d'Estat) i a través de l'obligació de les persones que ocupen determinats càrrecs d'efectuar una declaració de patrimoni a l'inici i al final de l'exercici del seu càrrec.

Pel que fa al dret d'accés a la informació pública, les disposicions de la nova Llei tenen una implicació directa sobre la gestió de la documentació pública, que no oblidem que forma part del patrimoni documental del país, a través de la creació de la Comissió Nacional d'Avaluació i Accés a la Documentació (CNAAD). La posada en marxa de la CNAAD a través d'aquesta Llei dona resposta a una vella reivindicació de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents de crear una comissió que permeti avaluar els valors de la documentació generada per les administracions públiques a escala nacional: fins ara, existia una comissió que avaluava la documentació del Govern i alguns comuns tenien les seves pròpies comissions. Aquesta nova Comissió, independent i d'àmbit nacional, tindrà la finalitat principal de valorar la documentació de les administracions públiques i dels òrgans i les entitats que en depenen o que estan sota la seva direcció per determinar els criteris i els terminis de conservació d'aquesta documentació i l'accés per part de la ciutadania.

Una altra funció de la CNAAD és resoldre els recursos dels ciutadans en cas de no poder accedir a una determinada documentació pública.

L'organització i el funcionament de la CNAAD s'han establert a partir d'un reglament que ha estat aprovat durant aquest any. La Comissió estarà formada pels membres següents:

- La persona encarregada de la Secretaria General del Govern.
- La persona responsable de la direcció de l'Agència Andorrana de Protecció de Dades.
- La persona responsable de la direcció de l'Arxiu Nacional.
- Un tècnic de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents del Govern.
- Una persona titulada en dret especialitzada en dret administratiu.
- Una persona titulada en economia.
- Una persona qualificada en l'àmbit dels sistemes d'informació.
- Una persona titulada en història i especialista en història contemporània.
- Una persona representant del ministeri que escaigui, segons el tipus i les característiques de la informació pública l'accés a la qual se sol·licita o de la documentació pública subjecta a avaluació.
- Una persona representant de cada comú designada per cada comú.

En aquest organigrama hi ha dos persones de l'Arxiu, encarregades d'aportar la visió sobre gestió documental i de procediments i també d'avaluar el valor patrimonial de la documentació per al coneixement futur de la història del país, juntament amb l'especialista en història.

El reglament preveu la creació de dos comissions per agilitzar el funcionament de la CNAAD i millorar-ne l'eficàcia: la Comissió Permanent d'Accés a la Informació Pública i la Comissió Permanent d'Avaluació de la Documentació que tenen les funcions d'elaborar els estudis preparatoris necessaris i sotmetre'ls al plenari de la CNAAD, què és qui emet la resolució, i despatxar i resoldre directament assumptes i gestions de tràmit, que no necessitin l'aprovació del plenari.

La Comissió es reunirà les vegades que sigui necessari per resoldre les propostes d'avaluació de la documentació que arribin dels diferents organismes i, com a mínim, una vegada al trimestre.

Des de l'aprovació del reglament de la CNAAD al novembre, a través del Decret 455/2022, del 9-11-2022, d'aprovació del Reglament d'organització i funcionament de la Comissió Nacional d'Accés i Avaluació de la Documentació (CNAAD), fins al gener d'aquest any, la CNAAD s'ha constituït i s'han establert les primeres bases organitzatives per poder portar a terme les tasques encomanades.

Ja s'han rebut les primeres sol·licituds per avaluar documentació i s'ha celebrat la primera reunió de la Comissió Permanent d'Avaluació de la Documentació, que ha tingut lloc al gener i s'ha dedicat, a banda d'estudiar les sol·licituds presentades, a establir i determinar els procediments d'actuació de la Comissió.

Notícies

L'accés i la consulta de la documentació. Estadístiques del 2022

L'accés als fons documentals dipositats a l'ANA pot ser de dos formes: presencialment a les instal·lacions de l'Arxiu Nacional i a través del portal web Arxiu en línia.

La tipologia predominant d'usuaris que s'han adreçat a l'ANA per fer consultes o recerques és la següent: investigadors, estudiants i ciutadans en general.

En la majoria dels casos, les consultes es fan amb les finalitats següents: treballs d'investigació, interès personal i familiar, comunicació pública (exposicions, documentals, webs), ús editorial, recopilació d'informació / arxiu de complement, tesis doctorals, elaboració de llibres, articles, commemoracions, tràmits administratius, treballs de final de grau, altres (no identificats).

En el nombre de consultes es comptabilitza qualsevol mena de demanda d'informació determinada i en la recerca de la qual l'Arxiu pugui contribuir, tenint en compte que un únic usuari pot fer diverses consultes de documentació diferent. Pel que fa a la tipologia d'usuaris, el perfil més abundant continua sent el d'investigador/historiador que s'adreça al Servei per a la recerca històrica, encara que s'observa una tendència creixent d'usuaris d'un perfil no tan professional que fan consultes per a ús particular o propi.

Consulta presencial.
Durant l'any 2022 hem tingut 650 consultes dutes a terme per 272 usuaris diferents, que han consultat 1.051 fons documentals.

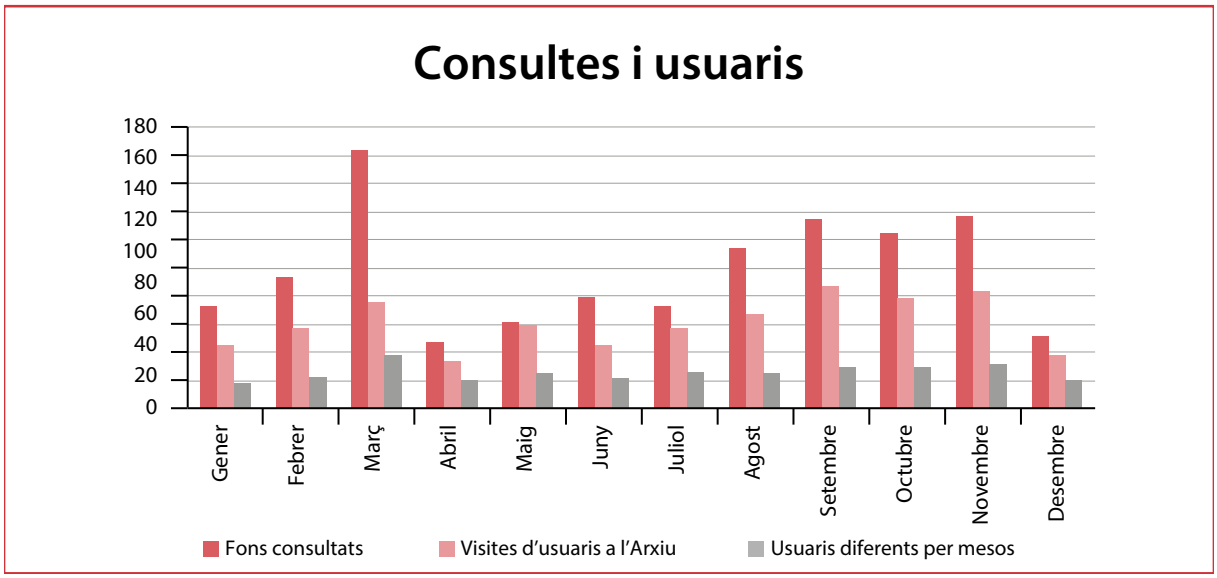

Comparativa 2015-2022

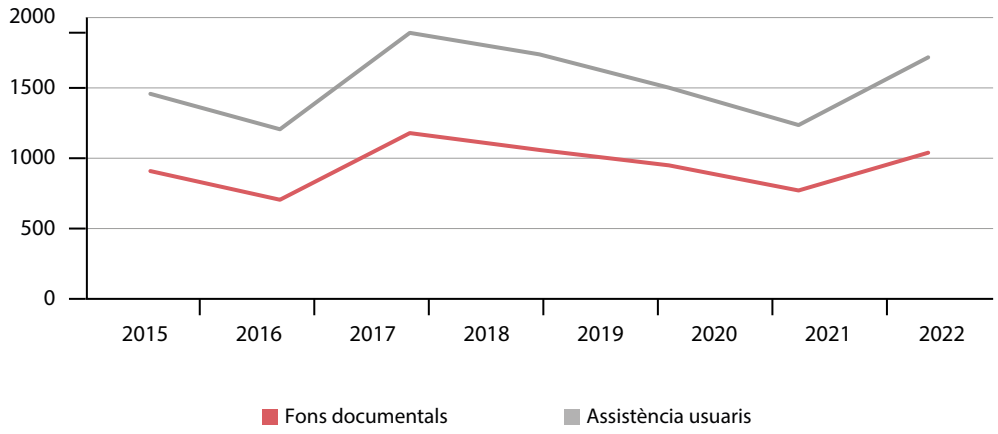

Fons consultats presencialment

El total de fons consultats ha estat de 1.051. S'observa un augment important respecte de l'any anterior (826).

Quant als estudis que s'estan portant a terme amb aquesta documentació, cal remarcar les línies de recerca següents:

- Estudi sobre l'evolució de la toponímia andorrana (documentació textual).
- Recerca històrica sobre el servei de policia andorrana (doc. textual).
- Recerca de doctorat: delinqüència andorrana (1550-1600) (doc. textual).
- Recerca històrica sobre l'explotació dels boscos de Sant Julià de Lòria (doc. textual).
- Recerca històrica sobre els horts del solà d'Andorra (doc. textual i fotogràfica).
- Recerca documental per a exposició: Ministeri d'Exteriors (doc. audiovisual-cinematogràfica i fotogràfica).
- Recerques documentals per a diversos documentals periodístics: Meritxell en flames; L'aigua, riu avall; La força de l'aigua; Relacions entre territoris i fronteres: Alt Urgell - Andorra (doc. audiovisual-cinematogràfica i sonora).
- Recerques privades sobre patrimoni familiar i herències (doc. textual).
- Recerques genealògiques i de documentació familiar (doc. textual).
- Diverses recerques històriques sobre l'evolució de diverses cases pairals (doc. textual).
- Recerques fotogràfiques per documentar projectes artístics, publicacions, per fer webs, per a publicacions, per a usos particulars, per a il·lustrar xarxes socials, etc.

Fons consultats 2022

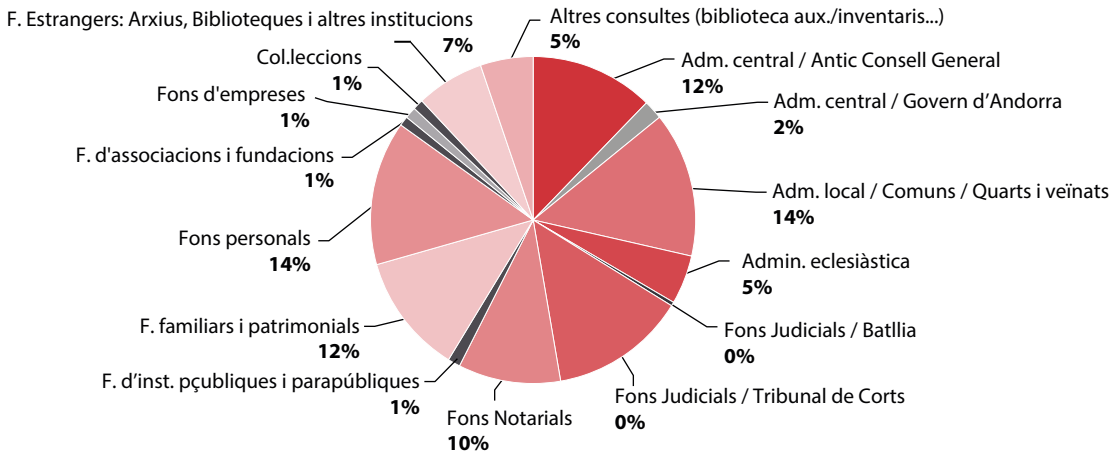

Consultes al portal web https://www.arxiuenlinia.ad/fotoweb/.
El portal de l'Arxiu en línia permet la consulta pública i gratuïta dels fons documentals digitalitzats, sempre que no hi hagi restriccions d'accés.

En el gràfic següent es pot veure l'activitat de les consultes que hi ha hagut a través del portal durant aquest any 2022:

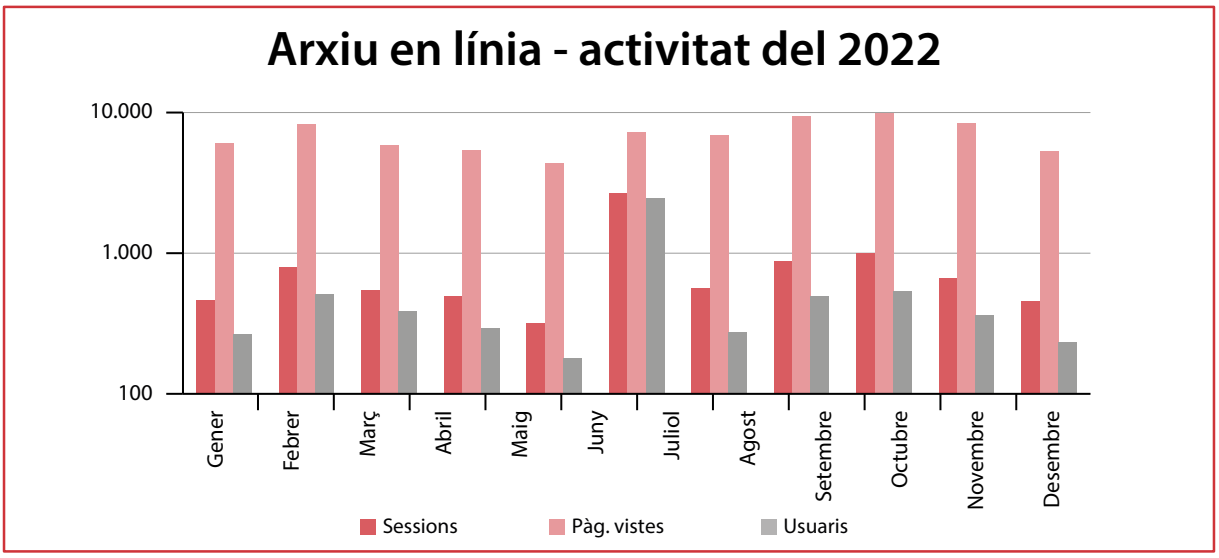

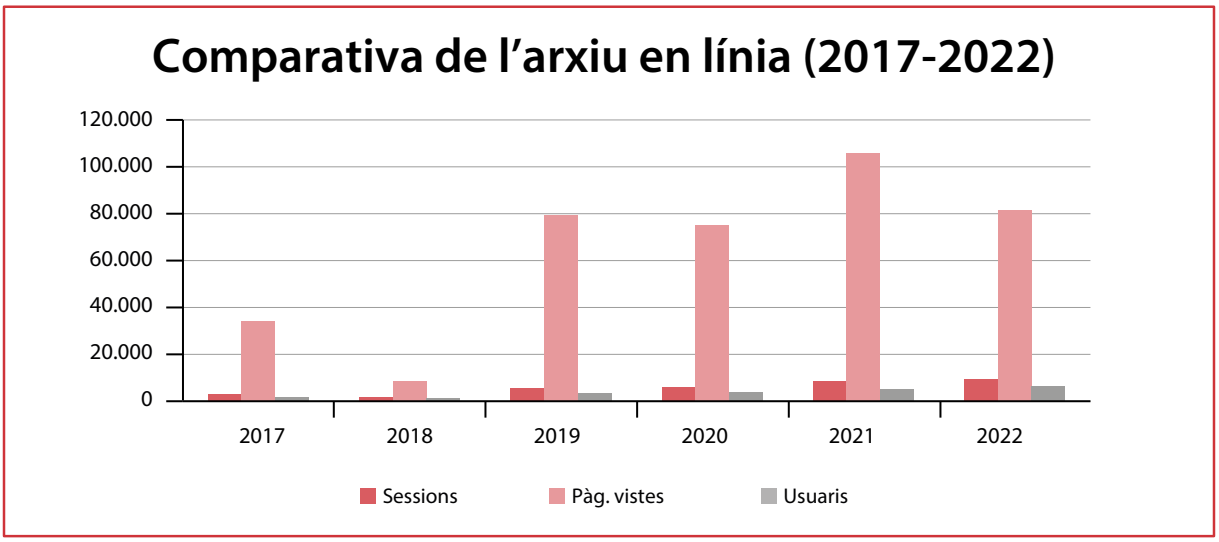

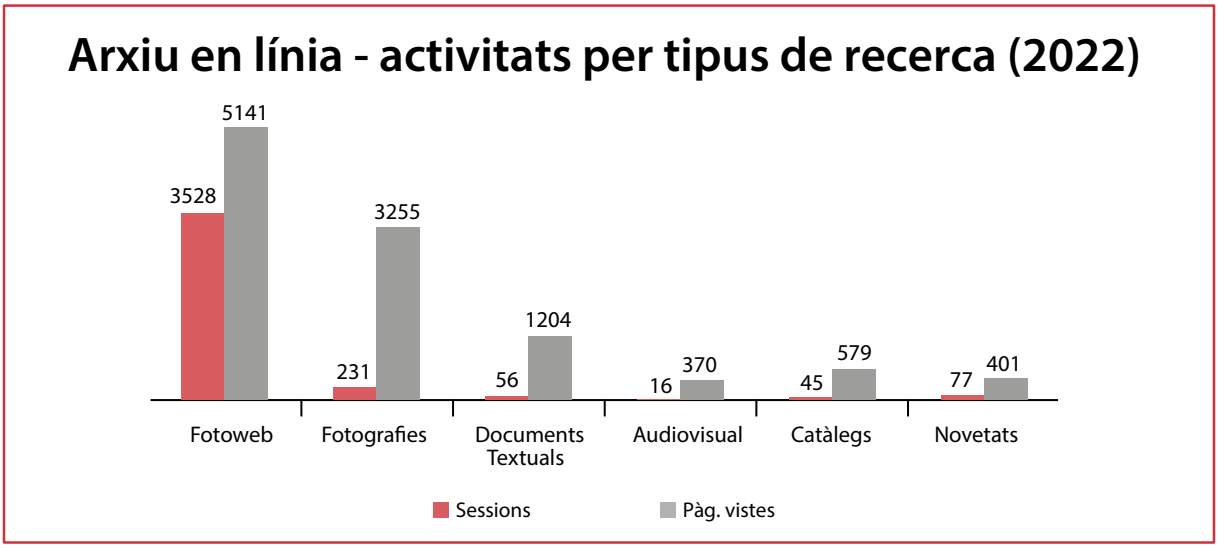

Pla de digitalització i conservació de l'Arxiu Nacional

Aquest mes de desembre han finalitzat els treballs de digitalització de la documentació històrica del fons familiar i patrimonial de casa Cintet.

En total s'han digitalitzat més de **28.000** folis d'un fons que abasta **5.779** documents i que inclou documentació comercial, correspondència, llibres de comptes, etc.

El document més antic és aquesta venda a carta de gràcia de l'any 1731, tot i que el volum més gran de documentació es concentra entre principis del segle XIX i principis del segle XX.

A més d'aquest fons, el pla d'enguany ha inclòs la digitalització de documents patrimonials de diversos fons, com casa Ramonguem (ACRg), Arxiu Quart Mitger d'Anyós i l'Aldosa (AQAA), Societat del Rec del Solà (RSA), Casa de la Vall (FCV) i Servei Fotogràfic del Govern (SFG).

Pel gran volum de documents que integren els fons Casa de la Vall i Servei Fotogràfic, es preveu una digitalització continuada durant els dos anys vinents.

Més endavant i de forma gradual s'aniran publicant a l'Arxiu en línia aquests documents, amb l'objectiu de difondre i donar a conèixer el patrimoni documental d'Andorra i la seva història.

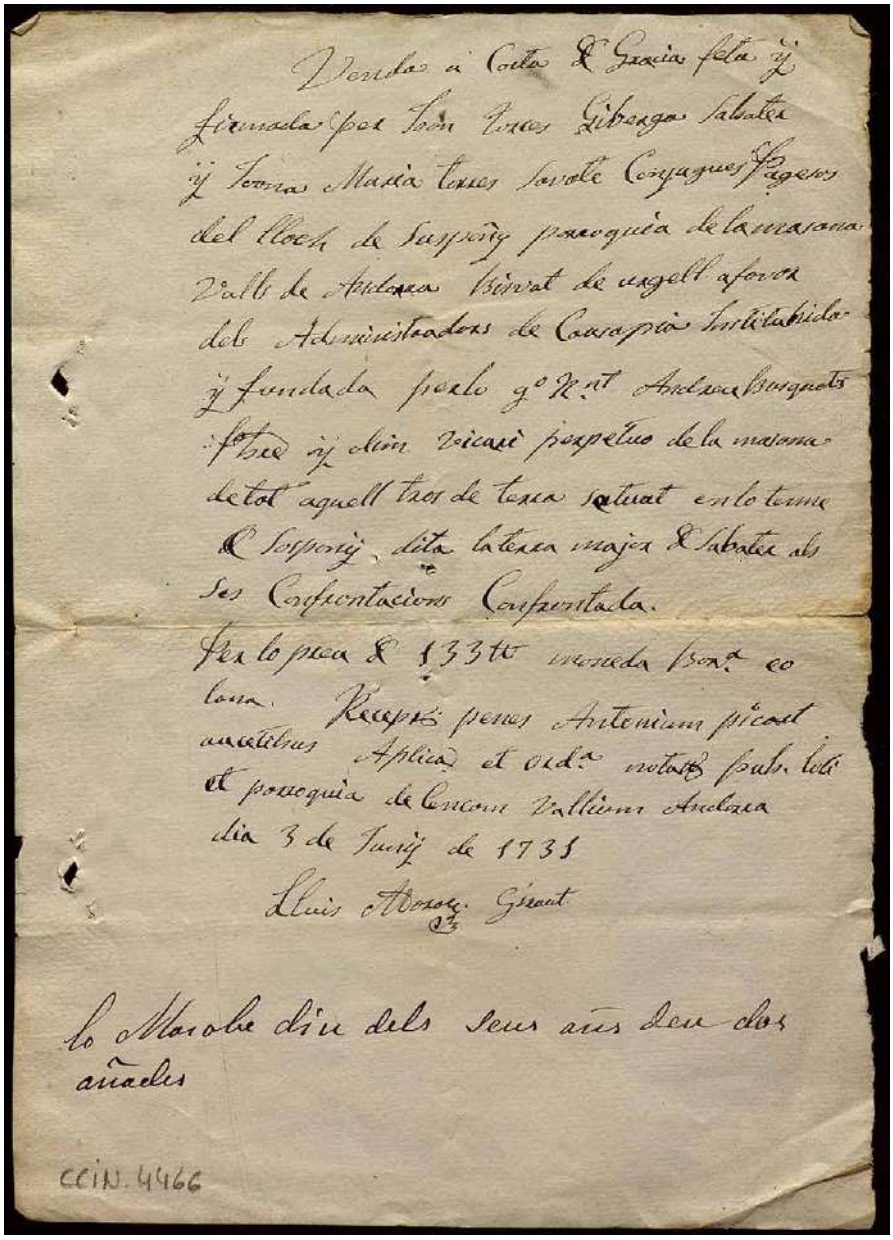
Venda a carta de gràcia, 1731 (CCIN-4466)

Col·laboració de l'Arxiu Nacional amb l'exposició de bruixeria

Del 30 d'agost al 3 de setembre es van celebrar les primeres Jornades de bruixeria d'Andorra, organitzades pel Comú de Sant Julià de Lòria.

El programa estava format per diverses activitats, entre les quals hi havia xerrades, pel·lícules i una exposició amb el títol "Contra el mal donat", amb documents de l'Arxiu Nacional provinents del fons del Tribunal de Corts, llibres de la Biblioteca Nacional i objectes de Patrimoni Cultural.

Aquesta exposició, ubicada a la sala Sergi Mas de l'antiga casa comuna, es va inaugurar el dia 1 de setembre amb la presència de la Sra. Sílvia Riva, ministra de Cultura i Esports, a més d'altres autoritats, i es va poder visitar durant tot el mes.

Dia mundial del patrimoni audiovisual

El 27 d'octubre vam celebrar el Dia mundial del patrimoni audiovisual. Aquest any ens hem sumat al cicle d'activitats en memòria d'Antoni Morell, organitzades pel Comú de la Massana, el Consell General i el Ministeri de Cultura.

Des de l'Arxiu Nacional d'Andorra hem produït una peça audiovisual amb imatges d'arxiu per recordar una part de la vida professional de Morell, la de comunicador.

Antoni Morell és considerat un dels pares de la literatura andorrana i va ser un dels primers presentadors de la televisió del país. En el vídeo se'l pot veure participant en la vida política d'Andorra, parlant de les seves obres i presentant diversos programes a Tele Fira i a Tele Festa Major.

Les imatges utilitzades provenen principalment del fons d'Antena 7 Televisió. El seu suport original és en cintes VHS i han format part del pla de digitalització anual. Estan disponibles a la sala de consulta de l'Arxiu i estem treballant per poder-les mostrar en línia el més aviat possible. El vídeo homenatge a Antoni Morell està disponible al canal de YouTube del Ministeri de Cultura:

https://www.youtube.com/watch?v=sXpfCmPQ7zw&t=4s

Treball de recerca sobre el fons documental de casa Cintet

L'any 2018 va ingressar a l'Arxiu Nacional el fons de la casa Cintet d'Andorra la Vella, un fons familiar amb un vessant sobretot comercial format per més de 4.000 documents, datats fonamentalment entre mitjans del segle XIX i mitjans del segle XX. Durant aquests anys, el fons s'ha restaurat, inventariat i digitalitzat i ara és consultable per tots els interessats a la sala de consulta de l'Arxiu Nacional.

Des del moment que va ingressar, es va fer patent la importància del fons per a l'estudi de la història econòmica d'Andorra i el coneixement del món comercial de l'època, donat el volum, el tipus de documentació que conté i l'època que abasta; en aquell moment, ja es va decidir fer un treball de recerca històrica a partir de la documentació del fons.

Aquest treball s'ha iniciat al setembre d'aquest any, amb la documentació digitalitzada per facilitar-hi l'accés. La recerca es porta a terme conjuntament entre el Departament de Patrimoni Cultural del Govern, Andorra Recerca i Innovació (ARI) i la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS); i s'ha encarregat a l'investigador Daniel Fité, que ha planificat un treball centrat a situar l'activitat comercial de la casa en el context comercial del país. Està previst que tinguem el text definitiu de la recerca a finals de juny.

L'Arxiu a les xarxes

Durant l'any 2022 vam poder fer una formació sobre difusió a les xarxes socials i, al mateix temps, dedicar més recursos a les publicacions que compartim. Això ha significat un augment de seguidors d'un 10% aproximadament des de principis d'any, i vam tancar l'any amb les xifres següents: 5.224 seguidors a Facebook, 2.293 seguidors a Instagram i 2.249 seguidors a Twitter.

El relat històric d'Andorra

Un dels projectes estratègics del Ministeri de Cultura i Esports per aquesta legislatura és la creació d'un relat històric del nostre país, des de la prehistòria fins a l'edat contemporània, que reculli tot el coneixement que hi ha actualment dels diferents períodes de la història d'Andorra, i un treball de recerca viu que completi els buits que encara existeixen de certs períodes i esdeveniments de la nostra història.

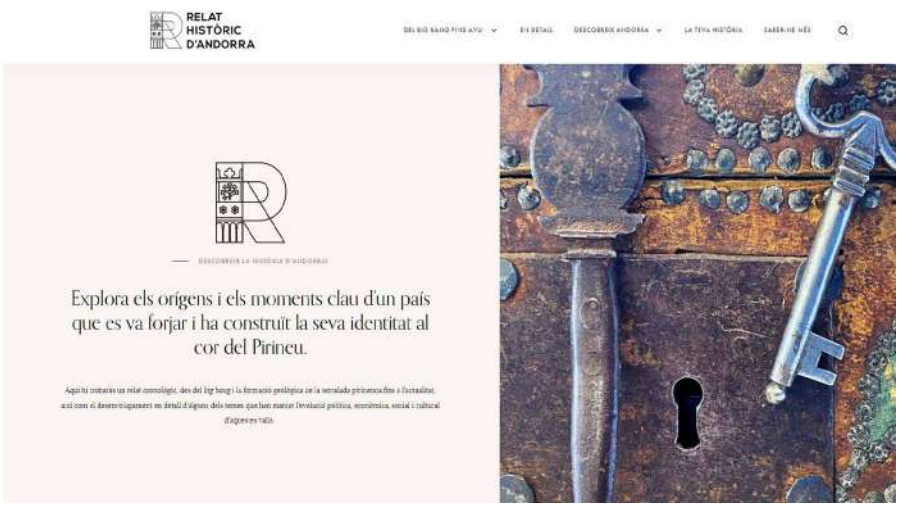

El relat s'ha plantejat a partir d'encàrrecs a especialistes en diferents períodes històrics i està estructurat a partir d'un eix central amb capítols que segueixen una línia cronològica i de relats temàtics sobre turisme, cultura, societat i altres aspectes d'interès de la nostra història. Una novetat important d'aquest relat és que serà accessible a través d'una pàgina web, en què es podran veure els treballs complets presentats per cada investigador i una informació resumida sobre cada període i apartat cronològic, que farà més fàcil la consulta i l'accés del públic.

L'Arxiu Nacional, com a part del Departament de Patrimoni Cultural -impulsor d'aquest projecte-, hi col·labora amb l'aportació de documents (fotografies i documents textuals) per il·lustrar els diferents treballs i la pàgina web del relat. A través d'aquesta pàgina, en el futur, es podran consultar cada vegada més continguts en tot tipus de formats i s'hi aniran afegint nous treballs, que completaran el coneixement de la història d'Andorra.

Taller de fonts històriques a batxillerat

Com ja és habitual des de fa uns quants anys, el 7 i el 10 d'octubre l'Arxiu Nacional va organitzar, en col·laboració amb el professorat d'història, un taller de fonts històriques per als alumnes de primer curs de batxillerat de l'Escola Andorrana. Aquesta formació és una bona manera d'atansar el patrimoni documental als joves al mateix temps que tractem la transformació econòmica i social del Principat d'Andorra al segle XX.

En aquest taller hi van participar una trentena d'alumnes i l'experiència va ser molt enriquidora.

Visita dels usuaris de la Fundació Crèdit Andorrà

El 2 de desembre vam tenir la visita a l'Arxiu Nacional dels usuaris de l'Espai de la Fundació Crèdit Andorrà. Els vam explicar les funcions de l'Arxiu i els fons que custodiem, i també van poder visitar el taller de conservació i restauració, on van veure documents antics, estris i caixes de conservació.

La visita es va dividir en dos grups. Un total de 28 persones acompanyades de Jordi Guillamet van gaudir de la visita i van mostrar en tot moment molt interès per la feina que fem.

On és?

Solució: pàg. 13

Novetats bibliogràfiques

ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS DE L'ARXIVÍSTICA I LA GESTIÓ DE DOCUMENTS DE CATALUNYA

Lligall 45. Revista catalana d'arxivística. 2021. : Els arxius dels presidents, una qüestió de transparència i retiment

Barcelona, Associació d'Arxivers - Gestors de Documents de Catalunya, 2021. 201 p.

CAMPOS MARTÍNEZ, PILAR

Directrius per al tractament de conjunts de dades als arxius :

Barcelona, Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya, 2022. 30 p.

CLAVEROL, VALENTÍ

El batec d'un poble : Andorra la Vella / vist per Valentí Claverol

Andorra la Vella, Comú d'Andorra la Vella, 2021. 101 p.

ESCORIHUELA, ISIDRE (COORDINADOR)

Andorra desapareguda

Catalunya, Editorial Efadós, 2022.- 376 p.

GANYET, RAMON I ALTRES

Aiguat! : 1982-2022 : 40 anys de les inundacions a la comarca de la Seu i Andorra

La Seu d'Urgell, Edicions Salòria, SL, 2022.- 311 p.

LIZARTE FERNÁNDEZ, ROBERT

Homes i dones de Canillo, als auficis! : les campanes i els campaners de la parròquia de Canillo

Montellà : Anem Editors ; Canillo : Comú de Canillo, 2022. 170 p.

PONS PIFARRÉ, FRANCINA

Moles i molins fariners d'Andorra

Andorra la Vella, Ed. Aloma, 2022. 159 p.

PORRAS, JOSEFINA I GRAS, NÚRIA
La Senyoreta : la darrera hereva de Casa Rossell d'Ordino
[Andorra], editat per les autores, 2022.- 140 p.

REIG ROQUETA, JULIÀ, (1875-1942)
Julià Reig Roqueta : Sant Julià de Lòria, segle XX
[Sant Julià de Lòria], Reig fundació, 2022. 297 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES
Accions dinamitzadores al Pirineu : divuitenes Trobades Culturals Pirinenques (18es : 2021, 16 octubre. : Montanui)
Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2022 327 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES
Andorra i el seu encaix positiu amb la Unió Europea : vint-i-dosenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències
Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2022.- 163 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES
Els boscos andorrans : 34a Diada Andorrana : 53a Universitat Catalana d'Estiu 21 d'agost del 2021 : Prada de Conflent
[Andorra], Societat Andorrana de Ciències, 2022. 223 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES
Papers de Recerca Històrica (10) : Inicis de l'Administració andorrana modern, 1961-1978. Homenatge a Pere Cavero i Muñoz.
[Andorra], Societat Andorrana de Ciències, 2022. 243 p.

Sabíeu què...?

Anecdotari – el primer reglament de circulació d'Andorra (1938)

REGLAMENT

dictat per a ordenar la circulació dintre les Valls d'Andorra

Capitol Primer

Disposicions Generals

Capitol Segón

De la circulació en general

Capitol Tercer

Regles especials per a la circulació de vehicles de tracció animal

Capitol Quart

Regles especials per a la circulació d'automòbils i motocicletes

Capitol Quint

De la circulació de bicicletes, animals i ramats de bestiar

Capitol Sisé

Multes contra els infractors

La primera entrada documentada d'automòbils a Andorra té lloc el 13 d'agost de 1911. Aquell dia, dos cotxes francesos entraven al país pel port d'Envalira gràcies a la millora de la carretera entre Soldeu i el Pas de la Casa, que aconseguia comunicar les Valls amb la francesa *route nationale 20* a l'altura de l'Ospitalet. Dos anys més tard i també a l'agost, s'inaugurava la carretera de la Seu d'Urgell a Andorra la Vella. El país aconseguia així les primeres comunicacions modernes amb l'exterior, si bé per tenir una primera xarxa viària nacional que comuniqués les sis parròquies encara hauríem d'esperar fins a la dècada dels anys trenta.

Amb l'inici de la construcció d'aquestes carreteres gràcies a la concessió a FHASA de l'any 1929, les entrades i matriculacions d'automòbils al país es multiplicaren. Així, l'any 1929 el Consell General es veu obligat a iniciar un primer registre d'automòbils que tanca l'any amb onze vehicles amb matrícula andorrana. Una xifra que anirà ampliant-se durant els anys següents i que arribarà a noranta-quatre a finals de l'any 1934.

L'augment de la circulació portà el Consell General a impulsar les primeres ordenacions del trànsit d'automòbils. El mateix any 1929 el Consell obliga tots els conductors a "portar una marxa moderada al travessar les viles i pobles" i l'any 1932 ja es planteja l'elaboració d'un primer reglament de circulació. Però el desembre de 1933 i de forma unilateral, els veguers trameten al Consell General un reglament que els consellers no consideraran vàlid en entendre que aquesta legislació es troba fora de les competències dels veguers.

Enmig de diverses tensions competencials entre consellers i coprínceps –cal recordar que aquell any 1933 havia esclatat la coneguda com a Revolució Andorrana, que portà al país el sufragi universal masculí–, Andorra haurà d'esperar fins a l'any 1938, ja amb uns cent cinquanta automòbils matriculats, per tenir aprovat oficialment el primer Reglament dictat per a ordenar la circulació dintre les Valls d'Andorra.

Es tracta de la mateixa proposta feta pels veguers l'any 1933 però modificada i aprovada pel Consell General l'abril de 1938.

El text legal, conservat al fons documental Casa de la Vall (FCV), consta de sis capítols en què es regulen aspectes com el sentit de la circulació (art. 4: "En trobar-se dos o més vehicles anant en sentit contrari, cadascun d'ells deurà guardar sempre la dreta"), l'enllumenat obligatori (art. 7: "Tots els vehicles portaran un fanal en el seu costat esquerre, el qual serà de llum blanca al davant i de vermella al darrere") o l'ús de la botzina (art. 15: "Tot automòbil deurà anar proveït d'un aparell de senyals sonores, qual el conductor sabrà fer-ne l'ús convenient per a no resultar molest als habitants dels indrets poblats com per no fer esverar els animals").

Especialment interessant és la reglamentació relativa al bestiar i la seva convivència amb els nous automòbils, mostra inequívoca del gran pes de la ramaderia al país als anys trenta. Així doncs, al Reglament es regula el guiatge dels ramats amb automòbil (art. 12 i 13), així com el trànsit dels ramats per les carreteres (art. 20 i 21).

Finalment, també destaca la presència de les bicicletes en aquest primer Reglament (art. 19), que obligava els ciclistes a dotar de timbre les seves bicicletes, disposar de llums i circular en línia en cas de fer-ho en grup.

Nous fons ingressats

2.2.3. Quart Mitger d'Anyós i l'Aldosa (AQAA)

En el decurs de la segona meitat del 2022, un llibre i 70 documents solts del Quart Mitger d'Anyós i l'Aldora ingressen a l'Arxiu Nacional. Aquest ingrés complementa la informació dels llibres 1 i 2 d'aquesta Administració local, trobats l'any 2017 entremig de la documentació del Comú de la Massana, mentre se'n feia l'inventari.

Restaurat, descrit i digitalitzat, el fons -format per 73 unitats documentals que van del 1696 al 2022- és de consulta pública.

7.6. Casa Nagol de Nagol (CNN)

El 27 d'octubre del 2022 ingressa a l'Arxiu Nacional el fons familiar de casa Nagol, de Nagol.

Amb unes 284 unitats documentals, entre les quals es troben 26 pergamins, abraça sis segles de la història patrimonial d'aquesta casa. És el novè fons familiar i patrimonial de la parròquia de Sant Julià de Lòria dipositat a l'Arxiu.

Actualment aquest fons està en procés de restauració i de descripció, en el qual es va desvelant part de la gestió familiar de la casa Nagol (Nagol), del mas de Nagol.

11.6. Andorra Turisme (AT)

Andorra Turisme ha transferit 390 suports audiovisuals, analògics i digitals, amb la documentació audiovisual produïda per l'organisme fins aproximadament l'any 2006.

Ja se n'ha fet un inventari sumari i es troben al dipòsit, però no és un fons que estigui descrit ni digitalitzat; així doncs, encara no és consultable.

A destacar

Publicació de fotografies *Andorra Desapareguda*

L'11 de maig del 2021, l'Arxiu Nacional va rebre una proposta de l'editorial catalana Efadós per col·laborar en l'edició d'un llibre de fotografies històriques sobre Andorra.

La proposta consistia a editar un llibre amb fotografies de l'Arxiu Nacional, amb el fil conductor que s'escollís des de l'Arxiu. Així doncs, vam seleccionar i proporcionar les fotografies i també vam buscar col·laboradors del país per redactar els textos introductoris. Al mateix temps, l'editorial en va fer l'edició i la distribució.

Aquesta publicació ja té un format establert, dins d'una col·lecció anomenada Catalunya Desapareguda. Dins d'aquesta col·lecció, l'editorial ha fet nombroses publicacions en col·laboració amb diferents arxius del territori català, que han tingut una rebuda molt bona per part del públic català.

La proposta és una forma fàcil de difondre el fons fotogràfic de l'Arxiu amb el suport d'una editorial que ja té un producte consolidat amb una gran acceptació al mercat. L'editorial va donar facilitats a l'hora de definir com es volia la publicació, que finalment es va estructurar per parròquies, i va posar a

la disposició de l'Arxiu dos persones per col·laborar en la redacció dels textos que acompanyen cada fotografia. A banda, s'ha ocupat del disseny de la publicació i de l'edició del llibre.

Aquesta col·laboració amb Efadós es va culminar amb la signatura d'un conveni editorial amb el Ministeri de Cultura i Esports en què s'establí el marc en què es va portar a terme aquesta publicació. La publicació ja es troba a la venda, des de Nadal. Es tracta d'un producte acabat i de qualitat que permetrà difondre 337 fotografies de l'Arxiu Nacional en un format atractiu que pot interessar a un tipus de públic que habitualment no vindria a consultar fotografies a l'Arxiu

Col·laboracions

Jordi Guillamet Anton, Llicenciat en història medieval per la Universitat de Barcelona l'any 1986

No és fins que em vaig jubilar, ja fa dos anys, que vaig tornar a començar a remenar papers vells.

Un cop acabada la carrera vaig estar un parell d'anys treballant en una aproximació a la història d'Andorra a l'edat mitjana, totalment superada avui dia però que en aquell moment, l'any 1988, va valdre el Premi del Consell General d'Andorra sobre recerca històrica amb el treball *Aproximació a la història econòmica, social i política d'Andorra. Segles IX-XII*l, treball que va ser publicat.

Més endavant, l'any 2009, vaig dirigir un treball de posar al dia la història d'Andorra, amb *Nova aproximació a la història d'Andorra*. Aquesta publicació va comportar el Premi de la Llibreria Idees al llibre d'Andorra més venut en els primers deu anys de l'establiment.

En aquests moments treballo elaborant les llistes de càrrecs públics andorrans, des de les primeres notícies conegudes fins a l'actualitat. Això ho faig amb la meva dona, Mariona, que també és llicenciada en història medieval. Estem acabant la llista de síndics, notaris, veguers, cònsols i consellers. Tenim molta informació recollida sobre batlles i jutges.

Això comporta treballar molta documentació conservada a l'Arxiu Nacional, especialment llibres d'actes del Consell, registres notarials, llibres de sentències del Tribunal de Corts, llibres d'actes dels comuns... i documentació de l'Arxiu de les Set Claus. Vol dir que molts matins ens desplacem a l'Arxiu a treballar amb la documentació que amablement ens proporciona el personal que hi treballa.

Per altra banda, treballo en el fons documental d'una família d'Andorra que, de manera continuada, té documentació des de l'any 1283 fins a l'actualitat.

A més, imparteixo classes d'història d'Andorra a l'Espai de Crèdit Andorrà per a la gent gran i també en un curs que fa la Fundació de Crèdit Andorrà amb la UIC (Universitat Internacional de Catalunya) per a persones més grans de cinquanta anys.

La història d'Andorra en general és un dels meus centres d'interès. Encara queda molt per estudiar i queden molts treballs per fer. Hi ha molta documentació conservada a l'Arxiu Nacional que no s'ha estudiat ni s'ha treballat. Animo els joves historiadors i els responsables dels centres de recerca històrica que promoguin l'estudi de les llacunes de la nostra història.

La meva relació amb l'Arxiu Nacional és molt llarga, perquè professionalment hi vaig treballar un parell d'anys a principis dels vuitanta. Ara torna a ser intensa i sempre que puc hi passo una bona estona. A més hi ha un ambient de treball molt agradable.

D'aquella època dels anys vuitanta en què vaig estar a l'Arxiu a l'actualitat, l'Arxiu ha canviat moltíssim. Ha enriquit els seus fons ostensiblement, s'ha digitalitzat bona part de la documentació i la manera d'accedir als documents amb els programes informàtics de què disposen facilita molt la tasca de recerca. Hi ha un equip que fa una fitxa de cada document, la qual cosa és de gran utilitat per als que fem investigació.

Per altra banda, veig que s'ha fet un gran esforç en la conservació i la restauració de la documentació antiga.

El fons fotogràfic i audiovisual ha crescut moltíssim. La memòria gràfica i sonora, des de finals del segle XIX, hi és present i ben conservada.

Aquell arxiu que vaig conèixer a principis dels vuitanta no té res a veure amb el de l'actualitat.

La digitalització i l'accés a la documentació ha fet canviar moltíssim la manera de treballar i de fer recerca. Ara és molt fàcil consultar els documents, però s'ha perdut aquell encant d'anar a l'Arxiu. Penso en l'Arxiu Capitular d'Urgell a la Seu o en el de la Corona d'Aragó, a les sales de consulta, amb aquell silenci gairebé monacal, treballant sobre papers o pergamins originals, prenent notes a mà. Ara, amb el portàtil davant la pantalla d'ordinador que et proporciona l'Arxiu, amb programes de tractament de textos, amb programes de bases de dades, amb accés a diccionaris i bibliografia en línia, s'ha perdut una mica aquell encant que suposava anar a treballar amb documents originals.

Actualment, amb les noves tecnologies, s'ha simplificat tot molt més. A part de no haver de remenar documents originals, amb el risc que hi ha de malmetre'ls, la consulta virtual, fins i tot des de casa, és molt més pràctica.

Passatemps

Relaciona els noms amb els cognoms

Isabel	de Plandolit i Areny
Bonaventura	Junoy
Guillem	Fiter i Rossell
Caterina	Benlloch
Tomàs	de Vilamur
Joana III	d'Urg
Antoni	Yvona
Ermessenda	Palmitjavila i Areny
Francesc	de Navarra
Pere	Fiter i Rossell
Antoni	Riberaygua
Ponç	de Castellbò
Tomàs	de Foix
Joan	Picart Vilanova
Josep	de Tovià

Solució de l'apartat "On és?"

Construcció del pont de la Rotonda, executat per FHASA 1930-1932
ACAP_1539
Autor: Areny Plandolit

Solució de l'apartat "Passatemps"

Bonaventura Riberaygua, Joan Benlloch, Tomàs Palmitjavila i Areny, Antoni Puig Busquets, Antoni Fiter i Rossell, Josep Picart Vilanova, Ponç de Vilamur, Caterina Yvona, Francesc de Tovià, Pere d'Urg, Isabel de Foix, Joana III de Navarra, Tomàs Junoy, Guillem de Plandolit i Areny, Ermessenda de Castellbò.